

Holokauszt
Iskolai emléknep

Kompetenciatertület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

8. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Baracs Nóra

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	13-14 évesek
Ajánlott időkeret	5 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A olokauszt és a hozzá vezető út legfontosabb tényeinek ismeretén nyugvó érzelmi megrendülést kiváltani a tanulókból, ami valamikor talán elvezeti őket ahhoz a megértett tanuláshoz, hogy mindannyian felelősek vagyunk azért, ha kényelemszeretetből, önző érdekek által vezérelve vagy félelemből nem teszünk semmit a káros társadalmi folyamatok megállításáért.
A modul témái, tartalma	Témák: Identitás – szocializáció, családtörténet, közösség, megemlékezés; társadalom – politika, hatalom; konfliktus – másság, diszkrimináció, rasszizmus, agresszió, háború, genocídium; erkölcs és jog – normák, törvények Tartalom: Néhány alapfogalom. A zsidók Európába érkezése. Európa zsidó népessége a holokauszt előtt. A magyarországi zsidóság. Mozaikok a zsidó kultúrából. Zsinagógák Európa-szerte. Az antiszemitizmus okai. Zsidóellenes törvények. Gettók Európa-szerte. Miért nem volt szervezett ellenállás? A végső megoldás. Apró lépéseken át a borzalomig. A múlt tanúi. A megemlékezés lángjai és kövei.
Megelőző tapasztalat	A II. világháború történetének feldolgozása történelemórán
Ajánlott továbbhaladási irány	Az előítéletekkel és a toleranciával, illetve a személyes felelősségvállalással kapcsolatos témák
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önszabályozás: felelősségvállalás, tekintet másokra, tolerancia A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információkezelés, kritikai gondolkodás Társas kompetenciák: empátia, együttműködés, kommunikációs készségek, véleményalkotás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és társadalom; Földünk és környezetünk; Művészetek Tantárgyakhoz: történelem; földrajz; rajz és vizuális nevelés; mozgóképkultúra és médiaismeret Modulokhoz: A hajó megtelt (szka 208_06); Mindig van másik út (szka208_07); Vétkesek közt cinkos, aki néma (szka209_27); Parancsra tettem (szka209_32); Egy a világ igazai közül: Sztéhlo Gábor (szka211_11); Mit jelent zsidónak lenni? A zsidó kultúra (szka210_04, 05)
Támogató rendszer	A Jad Vasem Intézet honlapja: http://www.yadvashem.org Holocaust Memorial Museum (USA): http://www.ushmm.org/

Módszertani ajánlás

A projektnap iskolai megvalósítása öt tanítási órát igényel, amelyek közül az első kettőt célszerű lenne egy blokkban megtartani. A többi órát szünet választhatja el egymástól. A megteremtett hangulat megőrzése szempontjából azonban szerencsés, ha ezek a szünetek is eltérnek a szokásostól. A modulleírás a nyolcadikosok számára kínál egy olyan félnapos tevékenységsorozatot, amely alkalmas a holokausztról való megemlékezésre. Alacsonyabb évfolyamok tanulói ebbe a programba nem vonhatók be, mivel történelmi ismereteik nem teszik lehetővé a témában való kívánatos elmélyülést. Ha azonban vannak párhuzamos osztályok az iskolában, megtehető, hogy erre a napra keverednek egymással, és aztán oszlanak osztálynyi csoportokra. Ez a megoldás, új érzelmi körülményeket teremtve formájával is jelezheti, hogy most valami másfajta dologról lesz szó, mint a hagyományos órákon.

Az öntapadós papírból kivágott sárga csillagokat a tanár készíti el a foglalkozás előtt (minden tanulónak jusson egy darab). A munkába nyugodtan be lehet vonni néhány önként jelentkező tanulót. Ugyancsak az előkészítés részeként le kell tölteni az internetről és ki kell nyomtatni, majd méretre kell vágni jó pár fényképet olyan emberekről, akik valamelyik koncentrációs táborban pusztultak el. (Ilyen képek nagy számban találhatóak a Jad Vasem Intézet honlapján.)

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Háttérinformációk a zsidóság magyarországi megtelepedéséről, és a különböző történelmi korszakokban jellemző helyzetéről
- P2 – Klezmer zene (hangfelvétel)
- P3 – Háttérinformációk a klezmer zenéről
- P4 – Zsinagógák Európa-szerte (kivetíthető képek)
- P5 – Háttérinformációk a zsidótörvények és a „Kristályéjszaka” témájának feldolgozásához
- P6 – Részlet Polanski *A zongorista* című filmjéből (8. jelenet)
- P7 – Részlet egy visszaemlékezésből
- P8 – Fényképek a koncentrációs táborokból (kivetíthető képek)
- P9 – Háttérinformációk a roma holokausztról
- P10 – Részlet *A Holokauszt szemei* című filmből (a „Soa” című jelenet)
- P11 – Háttérinformációk a Shoah Túlélői Vizuális Történelem Alapítványról és a Jad Vasem Intézetről
- P12 – Holokauszt-emlékművek (kivetíthető képek)
- P13 – A projektnap végén felhasználható háttérzenék listája
- P14 – A projektnap délutánján vetíthető filmek listája

Tanulói segédletek

D1 – Személyes gondolatok (feladatlap)

A projektnap minden résztvevője kap belőle egy-egy példányt.

D2 –A zsidók Európába érkezése (csoportos feladatlap)

A feladatlapból annyi példányt kell sokszorosítani, ahány csoport fog dolgozni vele a projektnapon.

D3 – A zsidók Európába érkezése (adatkártyák)

Az adatkártyákból annyi sorozatot kell sokszorosítani, és felvágva előkészíteni, ahány csoport fog dolgozni vele a projektnapon.

D4 – A zsidó népesség Európában a holokauszt előtt (csoportos feladatlap)

A feladatlapból annyi példányt kell sokszorosítani, ahány csoport fog dolgozni vele a projektnapon.

D5 – A zsidó népesség Európában a holokauszt előtt (adatkártyák)

Az adatkártyákból annyi sorozatot kell sokszorosítani, és felvágva előkészíteni, ahány csoport fog dolgozni vele a projektnapon.

D6 – Mozaikok a zsidó kultúrából (páros feladatlap)

A feladatlap két A/4-es oldalon fér el. Ezt érdemes úgy sokszorosítani, hogy a két oldalt egymás mellé tesszük, és egy A/3-as lapra fénymásoljuk. Így a teljes anyagot egyszerre láthatják maguk előtt a tanulók. A feladatlapból annyi példányt kell előkészíteni, amennyi a projektnapon résztvevő tanulók fele.

D7 – Képkártyák

A képkártyákat tartalmazó lapból annyi példányt kell sokszorosítani, amennyi a projektnapon résztvevő tanulók fele. A lapokat megkapják a párok, és ők maguk vágják darabokra.

D8 – Definíciókártyák

A definíciós kártyákat tartalmazó lapokból annyi példányt kell sokszorosítani, amennyi a projektnapon résztvevő tanulók fele. A lapokat megkapják a párok, és ők maguk vágják darabokra.

D9 – Zsidóellenes törvények

Minden szövegből egy példányra van szükség. A lapokat a foglalkozás előtt részekre kell vágni.

D10 – Egyéni feladatlap a „Soá” című filmrészlet elemzéséhez
A lapból minden tanulónak kell kapnia egyet.

D11 –Apró lépéseken át a borzalomig (szöveg)
A lapból minden tanuló számára másolni kell egyet.

D12 – Holokauszt-emléklap
Minden tanuló számára el kell készíteni.